

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U000767

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 02-04-2026

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мартиненко Євгеній Олександрович

2. Yevhenii O. Martynenko

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8673-267X

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 053

Назва наукової спеціальності: Психологія

Галузь / галузі знань: соціальні та поведінкові науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Психологія

Дата захисту: 21-05-2026

Спеціальність за освітою: Освітні, педагогічні науки

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 12649

Повне найменування юридичної особи: Національний технічний університет "Харківський політехнічний інститут"

Код за ЄДРПОУ: 02071180

Місцезнаходження: вул. Кирпичова, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національний технічний університет "Харківський політехнічний інститут"

Код за ЄДРПОУ: 02071180

Місцезнаходження: вул. Кирпичова, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 15.81

Тема дисертації:

1. Формування резильєнтності майбутніх психологів засобами психологічного тренінгу в процесі професійної підготовки
2. Building Resilience of Future Psychologists through Psychological Training in the Process of Professional Preparation

Реферат:

1. Дисертаційна робота спрямована на теоретичне обґрунтування сутності та структури резильєнтності майбутніх психологів, розробку та емпіричну перевірку ефективності програми психологічного тренінгу як засобу її формування у процесі професійної підготовки. Об'єкт дослідження – процес формування резильєнтності майбутніх психологів у системі їх професійної підготовки у закладах вищої освіти. Предмет дослідження – психологічний тренінг як засіб цілеспрямованого формування резильєнтності майбутніх психологів. Метою дисертаційної роботи є теоретичне обґрунтування сутності та структури резильєнтності майбутніх психологів, розробка та емпірична перевірка ефективності програми психологічного тренінгу як засобу її формування у процесі професійної підготовки. У вступі обґрунтовано актуальність проблеми

формування резильєнтності майбутніх психологів в умовах повномасштабного воєнного вторгнення та хронічного стресу населення в Україні, показано зв'язок роботи з науково-дослідною темою кафедри, сформульовано мету та задачі дослідження, визначено об'єкт, предмет, методи дослідження, наведено наукову новизну, практичне значення результатів, апробацію та публікації. У першому розділі здійснено теоретико-методологічний аналіз проблеми резильєнтності майбутніх психологів: розглянуто еволюцію наукових уявлень про резильєнтність від розуміння як вродженої риси до визнання як динамічного процесу взаємодії захисних факторів і факторів ризику (Н. Гармезі, Е. Вернер, М. Раттер, Е. Мастен, Дж. Бонанно, С. Саутвік, А. Антоновський, Г. Лазос, О. Чиханцова, Н. Підбуцька); обґрунтовано специфіку професійної резильєнтності психолога; проаналізовано потенціал психологічного тренінгу як засобу формування особистісно-професійних якостей; побудовано теоретичну модель формування резильєнтності, що інтегрує процесуальний, системний, ресурсний та соціоекологічний підходи і має блокову структуру з п'яти компонентів (цільовий, змістовий, контекстуальний, процесуальний, результативний). У другому розділі охарактеризовано методичні основи формування резильєнтності: обґрунтовано принципи побудови тренінгової програми (процесуальності, системності, активності та суб'єктності, професійної спрямованості, безпеки, рефлексивності); розроблено програму психологічного тренінгу «Резильєнтність психолога: від внутрішніх ресурсів до професійної стійкості» (64 академічні години, 8 модулів); описано методи та техніки тренінгу (когнітивно-поведінкові, рефлексивні, комунікативні); визначено критерії, показники та комплекс із дев'яти валідних психодіагностичних методик для оцінки рівня сформованості резильєнтності (CD-RISC-10, LOT-R, Шкала самооцінки Розенберга, СПА Роджерса – Даймонда, Методика ЕІ Холла, Тест «Ціль в житті» Крамбо – Махолік, КОС-2, Опитувальник лідерства Познера, 4DSQ Терлуїна). У третьому розділі здійснено емпіричне дослідження ефективності тренінгової програми: описано організацію дослідження (вибірка – 188 здобувачів вищої освіти спеціальності «Психологія» НТУ «ХПІ», стратифікована рандомізація на експериментальну (n = 98) та контрольну (n = 90) групи); наведено результати констатувального етапу (знижений рівень резильєнтності: M = 21,69 при максимумі 40 балів, 74,5 % – середній рівень, 55,9 % – підвищена стрес-симптоматика); підтверджено еквівалентність груп на пре-тесті; реалізовано формувальний експеримент; здійснено порівняльний аналіз результатів контрольного етапу із застосуванням t-критерію Стьюдента та критерію χ^2 Пірсона. У висновках наведено основні результати наукової роботи щодо вирішення поставлених задач дослідження. За результатами дослідження отримано такі наукові результати: – уточнено зміст поняття «резильєнтність майбутніх психологів» як динамічного процесу відновлення й особистісного зростання в умовах стресу та труднощів, що включає комплекс розвивальних внутрішніх ресурсів, важливих для ефективного здійснення фахової діяльності, що доповнює теорії Е. Мастен, Дж. Бонанно, Г. Лазос про процесуальну природу резильєнтності у контексті професійної підготовки; – вперше побудовано теоретичну модель формування резильєнтності майбутніх психологів засобами психологічного тренінгу; – вперше розроблено та апробовано цілісну програму психологічного тренінгу «Резильєнтність психолога: від внутрішніх ресурсів до професійної стійкості» (64 години, 8 модулів); доведено її статистично значущу ефективність ($p < 0,001$ за кожним із дев'яти показників, d Коена від 1,14 до 1,50); підтверджено ефективність формувального впливу: частка студентів з високим рівнем резильєнтності в ЕГ зросла з 15,3 % до 33,7 %, частка з високим рівнем стрес-симптоматики знизилася з 55,1 % до 32,7 %; показники КГ залишилися стабільними ($p > 0,05$), що засвідчує внутрішню валідність експерименту.

2. The dissertation is aimed at the theoretical substantiation of the essence and structure of resilience of future psychologists, the development and empirical verification of the effectiveness of a psychological training program as a means of its formation in the process of professional preparation. The object of the study is the process of building resilience of future psychologists in the system of their professional preparation in higher education institutions. The subject of the study is psychological training as a means of purposeful building of resilience of future psychologists. The aim of the dissertation is the theoretical substantiation of the essence and structure of resilience of future psychologists, the development and empirical verification of the effectiveness of a psychological training program as a means of its formation in the process of professional preparation. The

introduction substantiates the relevance of the problem of building resilience of future psychologists in the context of a full-scale military invasion and chronic stress of the population in Ukraine, establishes the connection of the work with the research topic of the department, formulates the aim and objectives of the study, defines the object, subject, research methods, presents the scientific novelty, practical significance of results, approbation and publications. The first chapter provides a theoretical and methodological analysis of the problem of resilience of future psychologists: it examines the evolution of scientific understanding of resilience from a static trait to a dynamic process of interaction between protective and risk factors (N. Garmezy, E. Werner, M. Rutter, A. Masten, G. Bonanno, S. Southwick, A. Antonovsky, H. Lazos, O. Chykhancova, N. Pidbutska); substantiates the specificity of professional resilience of psychologists; analyzes the potential of psychological training as a means of forming personal and professional qualities; develops a theoretical model of resilience building that integrates processual, systemic, resource, and socio-ecological approaches with a block structure of five components (target, content, contextual, processual, and resultant). The second chapter describes the methodological foundations of resilience building: it substantiates the principles of training program design (processuality, systemicity, activity and subjectivity, professional orientation, safety, reflexivity); develops a psychological training program "Psychologist's Resilience: From Internal Resources to Professional Sustainability" (64 academic hours, 8 modules); describes training methods and techniques (cognitive-behavioral, reflective, communicative); defines criteria, indicators, and a set of nine valid psychodiagnostic instruments for assessing the level of resilience (CD-RISC-10, LOT-R, Rosenberg Self-Esteem Scale, Rogers-Diamond SPA, Hall EI Questionnaire, Purpose in Life Test by Crumbaugh-Maholick, COS-2, Student Leadership Practices Inventory by Posner, 4DSQ by Terluin). The third chapter presents the empirical study of the training program effectiveness: describes the research design (sample – 188 psychology students at NTU "KhPI", stratified randomization into experimental (n = 98) and control (n = 90) groups); reports the results of the ascertaining stage (reduced resilience level: M = 21.69 out of 40 maximum, 74.5% at medium level, 55.9% with elevated stress symptoms); confirms group equivalence at pre-test; implements the formative experiment; conducts comparative analysis of control stage results using Student's t-test and Pearson's χ^2 criterion. The conclusions present the main results of the scientific work addressing the research objectives. The following scientific results have been obtained: – the concept of "resilience of future psychologists" has been clarified as a dynamic process of recovery and personal growth under stress and adversity, encompassing a set of developmental internal resources essential for effective professional activity, which supplements the theories of A. Masten, G. Bonanno, and H. Lazos on the processual nature of resilience in the context of professional preparation; – for the first time, a theoretical model of resilience building of future psychologists through psychological training has been developed; – for the first time, a comprehensive psychological training program "Psychologist's Resilience: From Internal Resources to Professional Sustainability" (64 hours, 8 modules) ; its statistically significant effectiveness has been proven ($p < 0.001$ for each of nine indicators, Cohen's d from 1.14 to 1.50); the effectiveness of the formative intervention has been confirmed: the proportion of students with a high level of resilience in the EG increased from 15.3% to 33.7%, the proportion with a high level of stress symptoms decreased from 55.1% to 32.7%; the CG indicators remained stable ($p > 0.05$), confirming the internal validity of the experiment.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Мартиненко Є. О. Обґрунтування змісту тренінгу розвитку резильєнтності майбутніх психологів. Наукові інновації та передові технології. 2026. № 1(53). С. 1930–1941.
- Підбуцька Н. В., Мартиненко Є. О. Захисні фактори процесу резильєнтності. Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія. 2023. № 3. С. 62–75.
- Підбуцька Н. В., Мартиненко Є. О. Формування лідерської компетентності майбутніх психологів засобами психолого-педагогічного тренінгу в процесі професійної підготовки. Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія. 2022. № 3. С. 30–44.
- Мартиненко Є. О., Підбуцька Н. В. Важливість формування резильєнтності для майбутніх психологів. Теоретичні та практичні дослідження молодих вчених : зб. тез доп. 16-ї Міжнар. наук.-практ. конф. магістрантів та аспірантів, 14–16 груд. 2022 р. Харків : НТУ «ХПІ», 2022. С. 349–350.
- Мартиненко Є. О. Зовнішнє оточення як один із компонентів утворення резильєнтності особистості. Формування резильєнтних компетентностей здобувача освіти в період трансформацій, сучасних викликів та кризових станів суспільства : зб. тез доп. Всеукр. наук.-пед. підвищення кваліфікації, 3 лип. – 13 серп. 2023 р. Одеса : Гельветика, 2023. С. 103–105.
- Мартиненко Є. О. Резильєнтність як засіб подолання професійного вигорання лідерів. Психологічний інструментарій розвитку лідерського потенціалу сучасної молоді: теорія і практика : зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків, 12 жовт. 2023 р. Харків, 2023. С. 140–142.
- Мартиненко Є. О., Підбуцька Н. В. Використання тренінгового методу для формування резильєнтності. Актуальні проблеми психології, бізнесу та управління в умовах сучасних вимог : зб. матеріалів 2-ї Міжнар. наук.-практ. онлайн-конф., м. Київ, 8 груд. 2023 р. Київ, 2023.
- Мартиненко Є. О. Компетентнісний підхід до резильєнтності. Соціально-психологічні засади розвитку особистості в освітньому процесі : матеріали доп. наук.-практ. інтернет-конф., м. Харків, 16 трав. 2024 р. Харків, 2024.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Підбуцька Ніна Вікторівна
2. Nina V. Pidbutska

Кваліфікація: д. психол. н., професор, 19.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний технічний університет "Харківський політехнічний інститут"

Код за ЄДРПОУ: 02071180

Місцезнаходження: вул. Кирпичова, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кононенко Оксана Іванівна
2. Oksana Kononenko

Кваліфікація: д. психол. н., професор, 19.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8676-7410

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

Код за ЄДРПОУ: 02071091

Місцезнаходження: вул. Дворянська, Одеса, 65082, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ткалич Маріанна Григоріївна
2. Marianna G. Tkalych

Кваліфікація: д. психол. н., професор, 19.00.10

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4101-9659

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Запорізький національний університет

Код за ЄДРПОУ: 02125243

Місцезнаходження: вул. Університетська, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69011, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Книш Анастасія Євгенівна

2. Anastasiia Y. Knysh

Кваліфікація: к. психол. н., доц., 19.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0211-2535

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний технічний університет "Харківський політехнічний інститут"

Код за ЄДРПОУ: 02071180

Місцезнаходження: вул. Кирпичова, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кузнецова Марія Маратівна

2. Mariia M. Kuznietsova

Кваліфікація: к. психол. н., 19.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-2410-6427

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний технічний університет "Харківський політехнічний інститут"

Код за ЄДРПОУ: 02071180

Місцезнаходження: вул. Кирпичова, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Ігнатюк Ольга Анатоліївна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Ігнатюк Ольга Анатоліївна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Мартиненко Євгеній Олександрович

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна